

Cal Rius (del Campanar)

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Passeig Josep Rossell Massana, 10.
Alçada: 193

Coordenades:

Latitud: 41.44032
Longitud: 1.86537
UTM Est (X): 405213
UTM Nord (Y): 4588260

Classificació

Número de fitxa: 08091 - 60
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII - XX
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Ha estat molt modificada contemporàniament
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL / Immoble / 8303-I / POUM, E1-03
Data aprovació: dv., 05/06/2015 - 12:00
Número inventari: Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, 35066
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: 5383102DF0858S0001FD
Autoria de la fitxa: Martí Picas. INSITU SL

Descripció

Es tracta d'un conglomerat d'edificis, el més antic dels quals seria una masia del segle XIV. Si bé la transformació és tan global, que pràcticament no s'observen volums que es puguin considerar ni originals ni moderns.

La gran transformació de l'edifici és del segle XX en què s'uneixen diferents cases. Malgrat tot, s'observen alguns elements antics, dels quals el més interessant l'arc de la porta principal d'entrada a la cada, actualment no visible des del carrer, pel tancament del pati, just davant de la casa del Senyor i en el que a la clau de l'arc hi ha inscrita la data 1755 segons els treballs de Ramon Rovira i Tobella.

Un element interessant visible des de l'exterior de la casa és un plafó ceràmic, possiblement de la segona meitat del segle XX que cega una porta feta amb brancals i llinda irregular de pedra, que podria ser original de la casa, tot i que moguda de lloc. Al patí també s'hi observa una premsa de raïm restaurada.

Història

Cal Rius de Gelida, en la seva configuració actual, emergeix com un mosaic de diverses propietats que han evolucionat al llarg del temps. En el seu origen, es troba una masia i un grup de cases, remuntant-se la més antiga al segle XIV. Al llarg dels segles successius, aquest conjunt ha experimentat reformes i ampliacions, amb unes darreres intervencions durant el segle XX que van transformar tant l'entorn com la mateixa estructura de la casa. Tot i això, alguns elements antics han estat preservats.

Anteriorment coneguda com a mas Papiol (MAURI, 2006) la propietat actual de cal Rius s'ha convertit en un conglomerat de diferents propietats al llarg dels segles. Ja al segle XVI, es fa referència a diverses cases amb peces de terra adjuntes, ubicades prop de la plaça i l'església de Sant Miquel. Amb gran probabilitat, cal Rius és la continuïtat de la vila de Sant Miquel, que inclou l'antiga església avui desapareguda, documentada ja des de l'any 1061, fins a arribar al mas Papiol del segle XIV.

Resulta complex determinar quina de les cases d'aquest conglomerat és la més antiga, donada la successió de reformes i renovacions al llarg dels anys. No obstant això, sembla que la casa que millor reflecteix la continuïtat de la vila de Sant Miquel dels segles XI al XIII és el mas Papiol, situat a la plaça de Sant Miquel al segle XIV. Els registres històrics detallen els noms dels diversos propietaris al llarg dels segles. Des de Guillem Papiol al segle XIV fins a personatges com Pere Llobet al segle XVI i Eloi Llopard al segle XVII. Els Rius van emergir com a figures rellevants en la història de cal Rius a partir del segle XVII, inicialment com a sastres, i posteriorment van expandir les seves possessions adquirint propietats contigües, consolidant així el seu patrimoni. El conjunt de masos que ara conformen cal Rius, no només va ser un centre de residència, sinó també un nucli d'activitat econòmica, amb diverses professions representades com teixidors, fusters, sastres i pagesos al llarg dels segles XV al XVIII.

La gran transformació del grup de cases es produeix a la segona meitat del segle XX. En algunes imatges de principis i mitjans de segle XX encara es pot veure la distribució primigènia de l'espai i els masos.

Bibliografia

CARAFÍ, Enric i MAURI, Alfred (1990). El castell de Gelida. Síntesi arquitectònica, històrica i literària per al seu millor coneixement. Associació d'Amics del Castell de Gelida.

CARAFÍ, Mercè (1998). L'Abans. Recull gràfic de Gelida, 1890-1965. Efadós Editorial.

MAURI, Alfred (2006). El nucli medieval de Gelida. Programa Festa Major 2006, pp. 102 - 105.

RIUS, Jaume (coord.) (2011). Gelida. Retrats d'un temps. Andana Edicions.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

[Programa de Festa Major 2006](#)

